

Kroens bygninger ligger stadig ved gadekæret i Notmark, men i dag er der ikke mange spor tilbage fra dengang, der var gæstgiveri i huset. (Foto: Claus Thorsted)

Da der var kro i Notmark Sogn

Den gamle — og forlængst nedlagte — kro i Notmark er temaet for en artikel i nyeste nummer af Sprogforeningens Almanak

Det var en godt 200-årig tradition, der blev afbrudt, da man for lidt over 40 år siden nedlagde Notmark Kro. Men nu er der mulighed for at få lidt at vide om gæstgiveriets historie. Kroen og traditionerne i forbindelse med den er nemlig emnet for en artikel i det nyeste nummer af Sprogforeningens Almanak, der netop er udkommet.

Forfatteren til stykket om den gamle kro er lokalhistorikeren, Hans N. Terp, der selv bor i Notmark. Han har gransket sognets gamle papirer og finder for første gang kroen omtalt i 1734, hvor ejeren hed Ib Claussen. Allerede på det tidspunkt var kroen dog adskillige år gammel.

Personlig erindring

Artiklens forfatter, Hans N.

Terp, er født i 1899 og har stadig en klar erindring om, hvad der er sket i Notmark gennem de sidste 70 — 80 år. I almanakken begrænser han sig stort set til at fortælle personlige erindringer om kroen fra sin egen barndoms- og ungdomstid i den første tredjedel af dette århundrede. Men selv på dette forholdsvis sene tidspunkt i kroens historie var mange af de gamle traditioner stadig i live.

Gamle traditioner

En af traditionerne var, at landsbyens beboere i forbindelse med Hellig Tre Konger maskerede sig og mødtes på kroen til festligt samvær. I morskaben deltog også degnen fra den nærliggende Notmark Skole. Degnen inviterede til gengæld krogærdet til besøg i degnegården nytårsaften. Denne skik bestod gennem mere end 100 år, uafhængig af, hvem henholdsvis degnen og kromanden var.

Så sent som i 30-erne be-

grænsede krogærdets privatliv sig også stadig til en alkove i umiddelbar forbindelse med selve krostuen. Eneste adskillelse var en dør. Bag den fik kroens sidste ejer Jørgen Iversen og hans kone Sofie hver nat deres hårdt tiltrængte søvn, når de havde afsluttet dagens arbejde.

Drev landbrug

Foruden gæstgiveriet havde kroens skiftende ejere imidlertid også andre indtægter. Med til kroen hørte nemlig et par tønder land jord. Arealet blev i 1904 udvidet ved udstyknngen af gården, Øvelgønne.

Forbrydelsen

Samtidig tjente kromanden en ekstra-skilling ved sammen med en nabo at besøge mælkekørslen mellem Notmark Sogn og Ketting Mejeri. En overgang blev der også drevet uldkarteri i kroens udhus. Kraften til at drive kartemaskinen kom fra et møllehjul i en forbløbende bæk.

De nationale spændinger gik naturligvis heller ikke udenom Notmark. Således irriterede det den dansksindede kromand, Jørgen Iversen, umådelig hvergang det tyske flag under Første Verdenskrig gik til tops i forbindelse med de tyske sejre. En morgen kort før krigens afslutning var det imidlertid slut med flagningen. Om natten var skolens flagstang simpelthen blevet savet over. Først efter flere år indrømmede kromand Iversen overfor bogens forfatter, at han stod bag »forbrydelsen mod flaget«.

Notmark Kro har efterhånden ikke fungeret som gæstgiveri i over en menneskealder. Men bygningerne er bevaret og står stadig med bindingsværk og stråtag lige ved siden af byens gadekær. I dag er huset indrettet til beboelse og man ser ikke mange spor fra den tid, hvor huset var det naturlige centrum for landsbyens beboere.